

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 325/08-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. decembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti J. B., B., zastúpeného advokátom doc. JUDr. Ľ. F., CSc., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 263/93 v období po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 286/06-40 z 13. decembra 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 263/93 p o r u š i l základné právo J. B. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť J. B. trovy právneho zastúpenia v sume 8 011,08 Sk (slovom osemtisícjedenásť slovenských korún a osem halierov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta doc. JUDr. Ľ. F., CSc., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2008 doručená sťažnosť J. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom doc. JUDr. Ľ. F., CSc., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 263/93.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: „Sťažovateľ je ako navrhovateľ účastníkom súdneho konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 263/93, ktoré sa začalo dňa 30. 10. 1991 (teda takmer pred sedemnástimi rokmi), a ktorého predmetom sú nároky sťažovateľa/navrhovateľa vyplývajúce zo zrealizovaných zlepšovacích návrhov jeho bývalým zamestnávateľom. Súdne konanie nebolo ku dňu podania tejto sťažnosti právoplatne skončené, v súdnom konaní nebolo ku dňu podania tejto sťažnosti ani raz meritórne rozhodnuté.“

Sťažovateľ poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 286/06-40 z 13. decembra 2006 (ďalej len „nález z 13. decembra 2006“), ktorým ústavný súd v označenom konaní už vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom a prikázal mu vo veci konať bez prietáhov.

Sťažovateľ k jednotlivým úkonom okresného súdu po doručení nálezu ústavného súdu 15. januára 2007 uviedol: „Prvý úkon okresného súdu po doručení nálezu Ústavného súdu predstavovalo uznesenie o odmene pre znalca, ktoré bez ohľadu na jeho význam pre ukončenie súdneho konania, vydal okresný súd až pol roka po doručení tohto nálezu. Okresný súd až desať (10) mesiacov po doručení nálezu Ústavného súdu predvolal znalca na pojednávanie, pričom toto pojednávanie zrušil okresný súd telefonicky iba deň pred pojednávaním (20. 11. 2007) bez uvedenia ďalšieho termínu pojednávania...

po tom čo Ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, t. j. za obdobie rok a pol okresný súd ani raz vo veci nepojednával, ani raz nevypočul znalca, neukončil dokazovanie, naopak zrušil telefonicky nariadené pojednávanie, pričom ani len neurčil ďalší termín pojednávania, čo podľa názoru sťažovateľa môže byť jednoznačne považované za nerešpektovanie nálezu Ústavného súdu okresným súdom...

okresný súd napriek explicitnému príkazu Ústavného súdu vo veci nekoná, ak koná, tak maximálne neefektívne...

Sťažovateľ sa opätovne sťažoval na neefektivitu okresného súdu, sťažoval sa aj na jeho nerešpektovanie príkazu (nálezu) Ústavného súdu, a to predsedovi okresného súdu dňa 22. 05. 2008, ten mu však doteraz ani len neodpovedal...

Podiel sťažovateľa na prietáhoch možno označiť za nulový aj po doručení nálezu Ústavného súdu.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd opätovne vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 263/93, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 325/08-18 zo 16. októbra 2008 ju prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného

súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 263/93 v období po rozhodnutí ústavného súdu č. k. III. ÚS 286/06-40 z 13. decembra 2006.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 3474/08 z 20. októbra 2008 doručeným ústavnému súdu 21. novembra 2008, v ktorom poukázala na niekoľko zmien zákonných sudcov v posudzovanom súdnom konaní a uviedla: *„Nakoľko sa jedná o vec z roku 1991 poukazujem na samotný obsah spisu, náročnosť predmetu sporu, personálne zmeny na súde, nečinnosť znalcov ako i na odpovede súdov... na podané sťažnosti sťažovateľa. V súčasnosti je vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 05. 02. 2009 o 09.15 hod.“*

Právny zástupca sťažovateľa, ktorému bolo listom ústavného súdu z 25. novembra 2008 zaslané vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu z 20. októbra 2008, na toto vyjadrenie nereagoval v stanovenej trojdňovej lehote.

Právny zástupca sťažovateľa v samotnej sťažnosti a predseda okresného súdu telefonicky (o čom bol vyhotovený úradný záznam z 25. novembra 2008) oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v označenom konaní dochádzalo k porušovaniu označených práv sťažovateľa.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o nároku sťažovateľa na zaplatenie odmeny za viaceré zlepšovacie návrhy. Vzhľadom na potrebu vykonania znaleckého dokazovania, možno napadnuté konanie po skutkovej, resp. faktickej stránke označiť ako zložitejšie. Samotnou skutkovou zložitosťou veci však nemožno ospravedlniť neefektívnu činnosť, resp. nečinnosť okresného súdu v posudzovanom období jeho konania, t. j. po 13. decembri 2006. Po právnej stránke ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o prípadnej zložitosti veci, ktorá by mohla mať za následok predĺženie konania.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným priet'ahom v konaní v posudzovanom období konania okresného súdu.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Priebeh súdneho konania od jeho začatia 30. októbra 1991 doručením neperfektného návrhu na začatie konania sťažovateľom okresnému súdu až do nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru strojárstva Ing. D. C. uznesením okresného súdu zo 14. augusta 2006 bolo predmetom posúdenia v náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 286/06-40 z 13. decembra 2006. V predmetnom rozhodnutí ústavný súd vyslovil porušenie práva

sťažovateľa (čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v posudzovanom konaní, prikázal mu konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk.

Z obsahu sťažnosti, vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania v predmetnej veci po rozhodnutí ústavného súdu č. k. III. ÚS 286/06-40 z 13. decembra 2006:

- spis okresného súdu sa nachádzal na ústavnom súde v období od 10. októbra 2006 do 5. decembra 2006, nález ústavného súdu z 13. decembra 2006 bol doručený okresnému súdu 15. januára 2007,

- okresný súd uznesením z 8. januára 2007 rozhodol o odmene znalca - Ing. E. L., ďalším uznesením z 8. januára 2007 rozhodol okresný súd o poskytnutí preddavku znalcovi Ing. D. C. na základe jeho žiadosti z 5. októbra 2007,

- 2. marca 2007 bol zákonným sudcom daný pokyn na vyplatenie preddavku znalcovi Ing. D. C. a na zaslanie spisu tomuto znalcovi za účelom vyhotovenia znaleckého posudku, spis bol znalcovi doručený 4. mája 2007 a znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 4. júna 2007, uznesením z 20. júna 2007 okresný súd rozhodol o odmene znalca Ing. C.,

- 21. júna 2007 okresný súd zaslal znalecký posudok Ing. D. C. účastníkom s výzvou na vyjadrenie k znaleckému posudku a 7. júla 2007 nariadil vo veci pojednávanie na 21. november 2007,

- 24. septembra 2007 okresný súd zaslal účastníkom výzvu, ktorou ich žiadal o označenie návrhov na vypočutie znalcov a súčasne im zaslal predvolanie na nariadené pojednávanie,

- 20. novembra 2007 bol zrušený nariadený termín pojednávania na 21. november 2007 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,

- následne došlo k dvom zmenám zákonných sudcov, a to 14. marca 2008 a 1. júna 2008.

- 25. augusta 2008 bol spis zaslaný ústavnému súdu a doručený mu bol 5. septembra 2008, spis bol ústavným súdom zaslaný späť okresnému súdu prípisom z 20. októbra 2008,

- vo veci je nariadené pojednávanie na 5. február 2009.

Ústavný súd s prihliadnutím na obdobie, ktoré uplynulo od nadobudnutia právoplatnosti nálezov ústavného súdu z 13. decembra 2006 (15. januára 2007), na týmto nálezom uložený príkaz okresnému súdu konať vo veci bez prietáhov, ako aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku posudzovaného súdneho konania (viac ako 16 rokov) a na nevykonanie žiadnych úkonov zo strany okresného súdu v období od 20. novembra 2007 do doručenia sťažnosti ústavnému súdu 25. júna 2008 a ani následne do zaslania spisu ústavnému súdu 25. augusta 2008 (spolu 9 mesiacov) uzatvára, že postup okresného súdu v posudzovanom období sa vyznačuje nečinnosťou a zbytočnými prietahmi.

Argumentácia okresného súdu spočívajúca v poukázaní na zmeny zákonných sudcov, náročnosť predmetu sporu a nečinnosť znalcov nemôže odôvodňovať opakovanú nečinnosť okresného súdu aj po tom, ako mu bol nálezom ústavného súdu z 13. decembra 2006 uložený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov, a preto ju ústavný súd neakceptoval.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 263/93 pokračujú zbytočné prietahy najmenej v období presahujúcom deväť mesiacov po uložení príkazu konať vo veci bez zbytočných prietáhov nálezom ústavného súdu z 13. decembra 2006, a tým dochádza aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd síce vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale neprikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 263/93 konal bez zbytočných prietáhov, pretože už svojím predchádzajúcim nálezom o uložení tejto povinnosti rozhodol a tento príkaz trvá naďalej.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 200 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení sumy primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 6 C 263/93, nečinnosť okresného súdu aj po príkaze vyslovenom v náleze ústavného súdu z 13. decembra 2006 konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, a to v trvaní viac ako deväť mesiacov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že namietané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd

považoval priznanie sumy 30 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom doc. JUDr. Ľ. F., CSc.

Ústavný súd úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie s'ťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) v spojení s § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to v sume 3 176 Sk za jeden úkon právnej služby a 2 x 190 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v sume 6 732 Sk spolu s 19 % DPH z tejto sumy, t. j. v celkovej sume 8 011,08 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2008